

Dřeviny vhodné k výsadbě v ochranném pásmu Národního parku Podyjí

(verze 8.2.2008)

zpracoval Robert Stejskal

Tento materiál je třeba považovat pouze za doporučení Správy Národního parku Podyjí a nemá závaznou formu. Jeho cílem je poradit obcím ochranného pásma i dalším subjektům jak postupovat při výsadbě dřevin, ať již v intravilánech či ve volné krajině, aby byly naplněny jak požadavky realizátora výsadby, tak hlediska ochrany přírody v ochranném pásmu Národního parku Podyjí. Materiál se nezabývá vlastnostmi konkrétních dřevin, které lze nalézt v literatuře.

Jedná se o doporučení k výsadbám solitérních dřevin, menších skupin nebo liniových výsadeb, nikoli lesních porostů.

Před výsadbou dřevin je třeba odpovědět několik otázek: 1. KDE?, 2. CO? a 3. JAK SÁZET?

1. Výběr místa k výsadbě

- Výběr místa by měl respektovat stanovištní nároky daného druhu dřeviny. A naopak výběr dřevin by měl vždy odpovídat danému stanovišti. To znamená např. na silně vysychavé lokality sázet suchosnášející dřeviny apod.
- Vždy je nutno uvažovat s budoucími rozměry dřeviny. Bude pro danou dřevinu na daném místě dostatek prostoru? Nebude ohrožovat okolí kořeny, větvemi nebo hrozit pádem? Toto se týká zejména stromů dorůstajících značných rozměrů – rychlým a mohutným vzrůstem nejčastěji překvapují douglasky, jedle obrovské nebo smrky, z listnáčů pak zejména topoly a téměř všechny naše lesní stromy (lípy, duby, javory, buk lesní aj.).
- Výsadby je nutno plánovat a realizovat s rozmyslem, nikoli nahodile. Každý prvek zeleně by měl mít svou „tvář“ a být co nejlépe zakomponován do svého okolí. Platí zásada, že méně je někdy více (na návsi lépe zapůsobí 2 tradiční lípy s lavičkou než 30 tújí se stříbrnými smrčky).
- Při záměrech zvažujte průběh a případnou obnovu inženýrských sítí, výstavby nových domů apod.

2. Výběr druhů dřevin

- K výsadbě používat dřeviny odpovídající danému stanovišti.
- K výsadbě používat nejlépe **domácí druhy dřevin**, popř. v místě pěstované ovocné dřeviny.
- Ovocné dřeviny: nejvhodnější je pěstovat a dále vysazovat místní odrůdy.
- **Pěstované exoty, zejména jehličnatých dřevin** (túje, zeravy, cypřišky, jalovce, smrky, jedle, douglasky aj.) používat jen v intravilánech a vždy pouze jako doplněk domácích druhů, nebo nevysazovat vůbec. Ve volné krajině by se neměly tyto druhy sázet vůbec. Z cizokrajných listnáčů je možné používat k výsadbě oblíbený jírovec maďal.

- Z domácích druhů jehličnanů přichází v úvahu k výsadbám pouze borovice lesní a jalovec obecný, méně i jedli bělokorou nebo tis červený.

Doporučené domácí dřeviny použitelné po celém území ochranného pásma Národního parku Podyjí:

stromy:

Acer campestre (javor babyka)
Betula pendula (bříza bělokorá)
Carpinus betulus (habr obecný)
Cerasus avium (třešeň ptačí)
Fraxinus excelsior (jasan ztepilý)
Malus sylvestris (jabloň lesní)
Populus alba (topol bílý)
Populus nigra (topol černý)
Populus tremula (topol osika)
Pyrus pyraeaster (hrušeň planá - polnička)
Quercus petraea (dub zimní, drnák)
Quercus robur (dub letní)
Salix alba (vrba bílá)
Salix fragilis (vrba křehká)
Sorbus aria (jeřáb muk, muk)
Sorbus aucuparia (jeřáb ptačí)
Sorbus torminalis (jeřáb břek)
Tilia cordata (lípa malolistá, lípa srdčitá)
Tilia platyphyllos (lípa velkolistá)
ovocné dřeviny (jabloň, hrušeň, slivoň, třešeň, ořešák královský aj.)

keře:

Berberis vulgaris (dřišťál obecný)
Cornus mas (dřín jarní, dřín obecný)
Cornus sanguinea (svída krvavá)
Corylus avellana (líška obecná)
Crataegus laevigata (hloh obecný)
Crataegus monogyna (hloh jednosemenný)
Euonymus europaeus (brslen evropský)
Euonymus verrucosus (brslen bradavičnatý)
Frangula alnus (krušina olšová)
Hedera helix (břečťan popínavý)
Ligustrum vulgare (ptačí zob obecný)
Lonicera xylosteum (zimolez obyčejný)
Prunus mahaleb (mahalebka obecná)
Prunus spinosa (slivoň trnitá, trnka)
Rhamnus cathartica (řešetlák počistivý)
Rosa canina (růže šípková)
Salix caprea (vrba jíva)
Staphylea pinnata (klokoč zpeřený)
Ulmus laevis (jilm vaz)
Viburnum opulus (kalina obecná)
Viburnum lantana (kalina tušalaj)

V katastrech obcí Vranov nad Dyjí, Onšov, Lesná, Čížov a Horní Břečkov je možné kromě výše jmenovaných použít i tyto druhy:

Acer platanoides (javor mléč)
Acer pseudoplatanus (javor klen)
Fagus sylvatica (buk lesní)

Ulmus glabra (jilm drsný)

V katastrech obcí (nebo jejich částí) Hnanice, Havraníky, Nový Šaldorf – Sedlešovice, Znojmo – Hradiště, Znojmo – Popice a Znojmo - Konice, Čížov a Horní Břečkov je možné kromě výše jmenovaných použít i tyto druhy:

stromy:

Quercus pubescens (dub pýřitý, šipák)

Quercus cerris (dub cer)

Sorbus domestica (jeřáb oskeruše)

Ulmus minor (jilm habrolistý, jilm ladní)

ovocné dřeviny: meruňka, broskvoň, mandloň aj.

keře:

Cerasus fruticosa (třešeň křovitá)

Cotoneaster integerrimus (skalník celokrajný)

Rosa gallica (růže galská)

Poznámka: Výběr zde uvedených druhů je orientační a neobsahuje všechny domácí či ovocné druhy dřevin rostoucí v Národním parku Podyjí a jeho ochranném pásmu. Výběr možných druhů pro konkrétní lokalitu můžete konzultovat přímo s odborníky Správy Národního parku Podyjí.

3. Výběr sadebního materiálu

- K výsadbě by měl být používán vždy co nejkvalitnější materiál s dobře vyvinutým kořenovým systémem a nepoškozenou nadzemní částí. Na tomto místě nemá smysl šetřit, neboť kvalitní materiál zajistí úsporu dalších nákladů (lepší ujmutí, rychlejší odrůstání, menší náchylnost k usychání atd.).
- Typ a kvalita sadebního materiálu je určena těmito technickými normami: ČSN 46 4902-1 Výpěstky okrasných dřevin – všeobecná ustanovení a ukazatele jakosti, ČSN 48 2115 Sadební materiál lesních dřevin. Sadební materiál ovocných dřevin upravuje vyhláška č. 191/1996 Sb. k zákonu č. 92/1996 Sb.

4. Péče o dřeviny

- Chcete-li zajistit maximální životnost vysazených dřevin, je třeba zajistit jejich příležitostnou, příp. pravidelnou péči. U mladých výsadeb je třeba zajistit dostatečnou závlaku po vysazení a v období přísušků, ochranu proti zvěři, popř. u stromů kontrolovat upevnění kotvících kůlů. U stromů je součástí péče řez. Řez stromů se týká zejména dřevin v intravilánech, máme-li zájem na jejich dobrém stavu a bezpečném růstu. Ve volné krajině nebývá jeho provádění vždy nutné.
- Řez stromů je odborná činnost. Je-li zásah v podobě řezu nutný, svěřte jej specializovaným subjektům. Pozor! Nepřiměřený ořez může znamenat poškození dřeviny a s tím spojené riziko sankce (pokuty).